

Ta' ud på en SJOV FOTOJAGT efter posterne!

Fotosafarier Find vej i Knurrenborg Vang er en lettilgængelig udgave af orienterings-sporten. På kortet er der markeret et antal poster fra 1-13. Til hver post er der en kort fortælling fra skovens historie. Der er desuden taget et foto ved hver post som findes i folderen sammen med kortet. Kunsten er, at genfinde motivet fra billedet i virkeligheden.

Posterne er også angivet med GPS koordinater, så de kan findes med brug af en GPS, på samme måde som i geocaching.

Hvis du har en smartphone, kan du samtidigt høre stedets historie på telefonen. Download appen fra www.traveltales.dk og vælg turen Knurrenborg Vang.

God tur!

Bag projektet står

Kurt Christensen

Partnerskabet Gang i Fredensborg

Dansk Orienterings-Forbund

FREDENSBORG
KOMMUNE

Miljø- og
Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Friluftsrådet

NORDEA
FONDEN

Find vej i Knurrenborg Vang

Velkommen til Lysthusbakken i Knurrenborg Vang. Her begynder din tur rundt til en række kulturspor i skoven. Knurrenborg Vang er en gammel skov – ja, her har sikkert altid været skov i en eller anden form lige siden oldtiden. Men den udstrækning, skoven har i dag, har den kun haft siden 1805. For omkring 200 år siden blev det danske landskab lagt i faste rammer: Skovene blev indhegnede med diger og hegn, og bøndernes husdyr måtte ikke længere komme i skovene.

Det måtte menneskene til gengæld, og det gjorde de lige her på bakken. Lysthusbakken var nemlig den lokale almues festplads. De havde ligefrem anlagt et rigtigt dansegulv her på bakketoppen, og efter sigende gik det somme tider så lystigt for sig med dans, øl og brændevin, at benene slog kludder og de dansende trillede ned ad bakken.

Som du kan se, bliver bakken stadig brugt til at komme ud i det fri og røre sig.

På turen videre rundt i skoven vil du finde andre spor efter, hvordan folk på egnen har brugt skoven gennem tusinder af år.

Denne fortælling, og de tolv andre, du kan høre rundt om i skoven, er skrevet af forfatteren Anita Lillevang efter oplæg af Kurt Christensen, som har tilrettelagt turen.

Postbeskrivelser

Post 1. Lysthusbakken N55° 57.671 E012° 25.803

Velkommen til Lysthusbakken i Knurrenborg Vang. Lysthusbakken var den lokale almues festplads. De havde ligefrem anlagt et rigtigt dansegulv her på bakketoppen. Som du kan se, bliver bakken stadig brugt til at komme ud i det fri og røre sig.

Post 2. Tuedam N55°57.581 E012° 25.321

Tuedammen sm har ligget her, var en af tre gamle karpedamme her i skoven. Karpen er en fornem spisefisk, og den blev ofte serveret på kongens bord. Derfor er der rigtig mange spor efter gamle karpedamme i de nordsjællandske skove, hvor de kongelige slotte ligger tæt. (Se også dæmningen ved post 5)

Post 3. Savgrav N55° 57.679 E012° 25.395

Kan du få øje på den gamle savgrav? Det er det aflange hul, der ligger et lille stykke fra der, hvor stierne løber sammen. Før savværker og maskiner, blev træerne savet op til planker der, hvor de blev fældet. Så blev træstammen rullet hen over, og med en mand stående oppe på træstammen og en mand nede i hullet, blev træstammen savet igennem på langs.

Post 4. Bronzealderhøj N55° 57.795 E012° 25.851

Du står nu på det højeste punkt i skoven, og det er sandsynligvis en høj fra yngre bronzealder, du står på. Højen blev nok bygget for et sted mellem tre tusind år og to og et halvt tusind år siden. I yngre bronzealder begyndte man at brænde de døde og samle de brændte ben i urner, der blev sat ned i gravhøjen. Bronzealderens folk byggede deres høje på de højeste og mest markante punkter i landskabet, så de kunne ses viden om.

Post 5. Engvanding N55° 57.577 E012° 25.468

Du står lige nu på en dæmning, der blev brugt til at regulere vandingen af mosen mod syd og flere moser længere sydpå i skoven. For et par hundrede år siden var disse moser enge, og tilhørte enten kongehuset eller Ebbekøbgård. Denne dæmning har sandsynligvis også været et led i karpedamssystemet. (Se Post 2).

Post 6. Dræning N55° 57.450 E012° 25.408

Her har du fundet en mindre lavning med en lille grøft. I sin tid er grøften blevet gravet for at lede vand væk fra lavningen, så der kunne gro træer her. Der er nemlig ikke ret mange træer, der kan gro med rødderne i vand konstant. Dræning har altid været et stort problem i de danske skove.

Post 7. Skåltegnssten N55° 57.400 E012° 25.568

Kan du få øje på skåltegnsstenen? Den er ikke så nem at finde, for den rager jo ikke ret meget op over jorden. Måske kan du heller ikke få øje på skåltegnene, men hvis du mærker efter på stenens østlige side, er der to svage fordybninger, ca. fem centimeter i diameter, der føles glattere end stenens overflade. Det er skåltegn – og hvad det er, ved vi ikke rigtigt.

Post 8. Knurrenborg og Rolandsgårde

N55° 57.470 E012° 25.827

Det dige, du nu har fundet frem til, er mindst 250 år gammelt. Det var grænsen mellem Ebbekøb Vang mod vest og Knurrenborg Vang mod øst. Diget kan spores gennem hele skoven i en ujævn linje. Skellet kan ses på Videnskaberne Selskabs kort fra 1760.

Post 9. Vangegærde N55° 57.467 E012° 26.085

Det har altid været vigtigt at skelne mellem dit og mit. Også i dag kan hække og hegn give anledning til ballade mellem naboer. I gamle dage brugte man hegn og diger til at markere skel. Diget her er muligvis et vangegærde, og har sandsynligvis dannet skellet mellem Knurrenborg mod nord og Rolands Gårde mod syd. Vangegærdenes skel var i brug fra den tidlige middelalder og frem til omkring 1800. I dag er de fleste væk.

Post 10. Å-systemet og Skæremøllen

N55° 57.228 E012° 25.677

Her er Knurrenborg Vangs største vandløb. Det kommer fra moserne i Gamle Grønholt Vang længere mod vest og kaldes derfor Grønholt Å på det første stræk. Herfra og østover danner åen grænsen mellem skoven og det åbne land mod syd.

Åen har givet vand til at drive Skæremøllen, der lå omtrent en kilometer længere mod øst, og som har været vandmølle langt tilbage i tiden. Der ses en af Danmarks smukkeste landevejsbroer.

Post 11. Hovedvangegærdet og Ebbekøb

N55° 57.258 E012° 25.930

Det markante dige er en del af det dige, der tilbage fra middelalderen har delt området op i Knurrenborg Vang mod øst og Ebbekøb Vang mod vest. Ebbekøb Vang har sit navn efter den nu forsvundne ladegård Ebbekøbsgård, som tilhørte kongehuset, og som kan spores helt tilbage til 1370, hvor den hørte til Roskildebispen. Kongehuset nedlagde gården i 1717. Den blev revet ned, og materialerne blev transporteret til Esrum Kloster og brugt til at bygge rytterbarakker af.

Post 12. Kulsvindning N55° 57.325 E012° 26.156

Her på denne lille halvø mellem grøften, der afgrænser skoven mod Roland Gårdens marker og den fugtige skovlysning mod vest og syd kunne fortidens kulsviere have haft en kulmile. Der er ingen spor efter milerne, men kulsvindning har været et stort og udbredt erhverv i Nordsjælland. Landbrugsjorden i Nordsjælland er ikke særlig god, og kulsvindning har været en vigtig ekstra indtægt for mange bønder og husmænd i området. Den sidste nordsjællandske kulsvier var aktiv til omkring 1945.

Post 13. Rillesten N55° 57.135 E012° 26.047

Her i området er der flere sten med indhugne riller. Den, du forhåbentlig har fundet nu, har to mindre riller, hver på 5-7 centimeter, og de riller er lidt af en gåde. For i de fleste rillesten er rillerne blevet hugget, fordi man ville kløve stenen, men ikke på denne. For rillerne er alt for korte og på den helt forkerte led, hvis stenhuggeren havde tænkt sig at kløve stenen. Når du har set på denne rillesten, kan du prøve at gå 40 meter mod nord til vendepladsen. På dens østlige bue ligger der en rillesten på begge sider af vejen. De har rester af sokkeltjære, så de har engang været brugt som husfundamenter og har begge tydelige mærker efter kløvning på ca. 4x5 cm.

Knurrenborg Vang

SUND I NATUREN
Partnerskabet Gang i Fredensborg

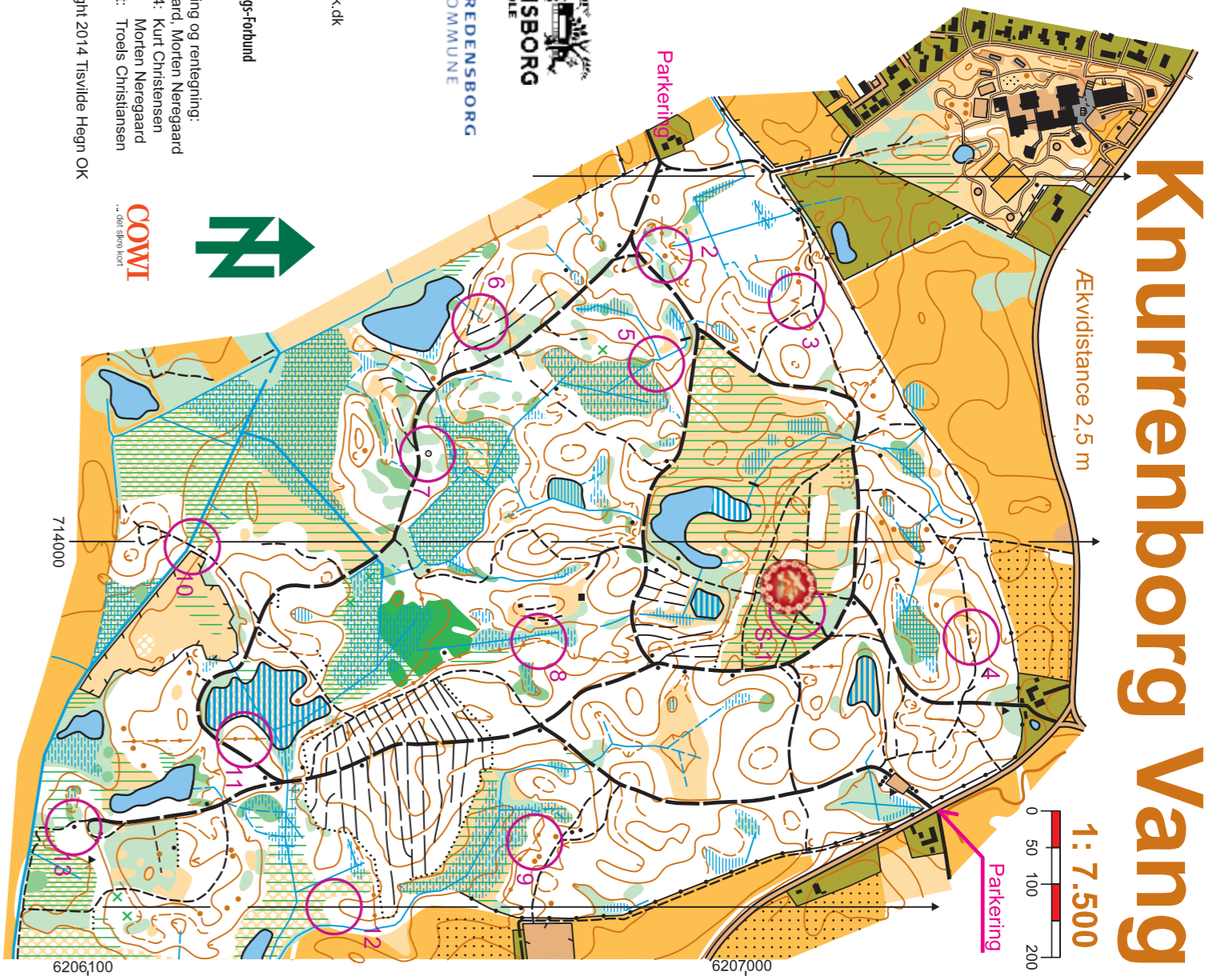

Knurrenborg Vang

Ækvilddistance 2,5 m

1:7.500

0 50 100 200

tsivildhegnrok.dk
 Dansk Orienterings-Forbund

Rekognoscering og retegning:
 Egon Neregaard, Morten Neregaard
 Revision 2014: Kurt Christensen
 Morten Neregaard
 Kortkonsulent: Troels Christensen

© Copyright 2014 Tivildde Hegn OK

COWI

Signaturforklaring:

	Glenten molde- og kegerum		Kurve, tællekurve, hjælpkurve med faldretning		Punktstøj, lille lævning
	Asfalteret vej med brotunnel, mindre vej		Jorddige, rende		Sten, trærod > 2 m over terræn
	Skovvej, sti		Privat område, bygning, belagt område		Sø, farlig mose
	Mindre sti, uydelig sti		Dyrket mark, åben mark		Mose, blød bund
	Hugning, bevoksningegrænse		Åben område, med spredt bevoksning		A, stor grøft
	Stændige, hegn		Skov, gennemløbelighed 0, 1 og 2		Grøft, uydelig grøft
			Underskov, gennemløbelighed 1 og 2		

Fotoposter i Knurrenborg Vang

Find posterne ved hjælp af kortet.

Hvilke billeder passer til hvilke poster?

Fandt du den rigtige post?

Klip eller skriv billedets bogstav eller pælens kode her.

Hvis du vil registrere dine postfund på www.findveji.dk så skal du notere bogstavkoden.

POST	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
FOTO													
PÆL													

Sådan gør du

Turen består af 13 poster som er markeret på kortet med en violet cirkel.

Stedet du skal finde ligger midt i cirklen og er markeret med en pæl, hvorfra du kan se motivet på et af billederne.

Når du har fundet det billede, der passer til stedet, klipper du med klippetangen, eller skriver billedets bogstav eller skiltets bogstavkode i klippefeltet ved billederne.

Du kan registrere dine fundne poster på www.findveji.dk og komme med i "Hall of Fame".

GOD TUR

Brug mobilen

Scan QR-koden her og prøv quizruten med din smartphone.

Lyt til fortællingerne ved de 13 poster

Hent fortællingerne i Tur-app'en her:

Google-play til Android

App-store til iPhone

